

SKOVDYRKERNE

Skovdyrkeren

Nr. 105 - oktober 2025

Popler gør
griselivet bedre

Indhold

Edvard Hvidt var Midtjysk Skovdyrkerforenings første skovrider. Hans håndskrevne notater fra dengang giver et spændende indblik i den lokale skovdyrkerhistorie. Side 19

Leder	2
Kort nyt	3
Popler giver godt griseliv	4
Flere fugle med grise og træer	8
Ejendomme beskattes lavere.....	9
Kirker mangler EU-betaling.....	10
Skovdyrkerne sætter rekord	12
Ny skov med blomster og urter	16
Gamle noter fortæller historie	19

Forsidebilledet:

54 hektar popler er en central del af den økologiske griseproduktion Hestbjerg Økologi ved Holstebro. Træerne giver skygge, læ og skjul til 1500 søer. Foto: Marianne Hestbjerg.

Det koster at investere i fremtiden

Af Hans Christian Teisen, formand for Skovdyrkerne's hovedbestyrelse

Skovdyrkerne har lagt et år bag sig med både rekordomsætning og desværre et negativt resultat.

Minusresultatet er ærgerligt. Men i hovedbestyrelsen er vi bevidste om, at kortsigtede omstrukturingsomkostninger er nødvendige for at opnå de langsigtede gevinster.

Vi har gennemført de største organisationsændringer i Skovdyrkerne's historie. Vi investerer i ny struktur, i digitalisering og i et set-up, der giver større faglig styrke og bedre service til medlemmerne.

Det koster penge her og nu, men viser investeringerne i et langsigtet perspektiv.

Hovedbestyrelsens mål er, at Skovdyrkerne skal være den stærkeste samarbejdspartner for danske skovejere - også i fremtiden, hvor der vil blive stillet stadig større krav til faglig tyngde, effektivitet og dokumentation.

Det står vi som organisation godt rustet til nu. Og faktisk er vi godt på vej.

Som medlemmerne kan læse i dette medlemsblad, er Skovdyrkerne's grundmotor velkørende. Vi har aldrig haft større omsætning, medlemsarealet vokser, og medlemstallet er igen på vej op.

Vi står det rigtige sted, og skovejerne vælger os til. Arbejdet med udvikling af Skovdyrkerne fortsætter med skarp fokus på hvad der gavner medlemmerne, herunder styrker servicen fra alle de dygtige medarbejdere.

Derfor er min pointe: ja, det koster at investere i forandringer – men det er det ansvarlige at gøre. Det er sådan, vi ruster Skovdyrkerne til fremtiden.

God læselyst

Hovedbestyrelsens mål er, at Skovdyrkerne skal være den stærkeste samarbejdspartner for danske skovejere

Udgiver: De Danske Skovdyrkerforeninger
Parallelvej 9A, 8680 Ry

www.skovdyrkerne.dk

Ansvarshavende redaktør: Henrik Fredslund-Petursen
Redaktør: Jens Mathiasen / jma@skovdyrkerne.dk

Layout: Landbrugsmedierne
Tryk: PE Offset A/S – ISSN 2445-785X

Der kan nu ansøges om tilskud til skovrejsning.

Den nye skovrejsningsordning er åben

Den nye nationale skovrejsningsordning er nu åben. Lodsejere kan søge op til 75.500 kroner pr. hektar til at rejse skov – og yderligere 15.000 kroner pr. hektar, hvis arealet udlægges som urørt skov. I 2025 er der afsat midler til cirka 9.000 hektar. Første ansøgningsrunde løber frem til 31. oktober.

Skovrejsningskonsulent Martin Snedker Hansen, Skovdyrkerne Syd, glæder sig over ordningen.

- Det er glædeligt, at den nye ordning nu er åben. Lodsejerne får nu højere tilskud, og det er netop det, vi fra skovbrugets side har efterlyst i mange år. Det er helt nødvendigt med højere tilskud for at opnå bedre tilslutning til ordningen, lyder det.

Ansøgninger vil blive prioriteret ud fra blandt andet kvælstofindsats, drikkevandsinteresser og projektstørrelse.

Direktør hædret med ærespris

Skovdyrkerens skovbrugsdirektør, Michael Sheedy Gehlert, har modtaget Heilmanns Ærespris.

Prisen er en anerkendelse af hans mangeårige arbejde med at bringe skovbrugsfaglig viden ind i den offentlige debat om blandt andet biomasse, klima og skovens rolle i den grønne omstilling.

Prisen uddeles af Det danske Skovbrugs Selskab og gives til personer, der har ydet en særlig indsats for dansk skovbrug.

Skovdyrkerne satte fokus på biomasse

Skovdyrkerne deltog i Klimafolkemødet i Middelfart den 28.-30. august. Her blev biomasse og skovens rolle i den grønne omstilling livligt debatteret. Skovdyrkerens skovbrugsdirektør, Michael Sheedy Gehlert, deltog i debatten "Er afbrænding af træ bæredygtigt?"

Han gjorde det klart, at biomasse er et restprodukt. Målsætningen er at bruge hver træfiber i kaskade – først i produkter med lang levetid og høj værdi. Derefter i plader og til sidst som energi.

- Træet skal udnyttes bedst muligt, og træspild er ikke bedre end madspild, lød det fra direktøren, som også gjorde det klart for tilhørerne, at biomasse er det dårligst betalte produkt, skoven kan levere, og det giver et klart incitament til at forædle træ til produkter med længere levetid og højere værdi.

Skovdyrkerne deltog sammen med Partnerskabet for Ansvarlig Træbiomasse. Partnerskabet arbejder for at sætte fokus på biomassens rolle i den grønne omstilling

Landmandspar vil give skoven tilbage til grisene

54 hektar med poppeltræer er et vigtigt element i produktionen af økologiske grise hos Hestbjerg Økologi. Træerne forbedrer dyrevelfærden ved at give skygge, læ og skjul til 1500 søer på friland.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Det grynter imellem træerne.

En so roder med trynen i nedfaldne poppelblade, imens soens smågrise piler rundt om den.

På Hestbjerg Økologi ved Holstebro er grise og træer forbundet. For at sikre høj dyrevelfærd er der plantet træer på de marker, hvor grisene går.

- Vi har skovlandbrug med træer og grise. Træerne skaber større biodiversitet, modvirker vind- og vanderosion, optager næringsstoffer og så er det godt for klimaet. Men frem for alt skaber træerne højere dyrevelfærd, siger Marianne Fløe Hestbjerg.

Bertel og Marianne Hestbjerg har

1.500 økologiske søer, som alle farer i isolerede hytter på friland året rundt.

- Grisen er fra naturens side et skovdyr. Vi ønsker at skabe et griseliv, hvor grisene kan bruge deres instinkter og gøre det, der er naturligt for en gris. I bælteerne med træer kommer grisenes naturlige adfærd til udtryk. De bruger træerne til skygge og læ. De søger også ind under træerne, når de har brug for skjul og tryghed, siger Marianne Fløe Hestbjerg.

Produktion på slægtsgården

Gården Store Hestbjerg har tilhørt Bertels familie i 15 generationer og har rødder tilbage til 1623.

- Mine forældre drev konventionel

griseproduktion her på ejendommen. De arbejdede meget, og der var ikke så meget tid til ferie og den slags.

- Så hvis jeg skulle overtage og være griseproducent, så skulle det være en produktion med højere velfærd – både for dyrene, men også for os som ejere og vores medarbejdere. Vores mål er ikke bare at producere kød. Det skal være kød fra dyr, der har haft et værdigt og et godt griseliv, siger Bertel Hestbjerg.

Plantede popler i 2011

Han hørte under sit studie i København om grise på friland. En produktionsform fra England, der har spredt sig til Vestjylland, hvor sandjorden er velegnet til grise på friland.

Grisene gubber sig op ad stammerne, og barken bliver slidt, men ikke ødelagt. Træerne tager ikke skade af, at grisene går under dem.

Marianne og Bertel Hestbjerg ejer Hestbjerg Økologi. Bertel Hestbjerg er trådt ind i bestyrelsen i Skovdyrkerne Vest.

Marianne Fløe Hestbjerg gør det klart, at det er vigtigt at skabe så naturlige forhold for grisene som muligt. Bælterne med træer bidrager til det gode griseliv.

I 1995 – efter endt studie i København – startede Bertel Hestbjerg en produktion med frilandsgrise. De første tre år i kompagniskab med sin far Jens Hestbjerg. De første år var produktionen baseret på 200 frilandsøer. Senere i 2006 blev produktionen opgraderet til økologisk produktion.

De første popler blev plantet i 2011. Når de sidste plantninger er etableret i foråret 2026, er der bælter med træer til grisene på mere end 55 hektar. Der bliver brugt popler af den velkendte OP42-klon.

- Skovlandbrug kendes fra mange steder i verden, men skovlandbrug med grise og træer var nyt i Danmark, da vi startede. Vi måtte gå forrest og gøre vores

erfaring samtidig med, at vi gik vejen. Det har været meget 'learning by doing', men indtil videre er vi så nogenlunde nået i mål med de projekter, vi har søsat, siger Bertel Hestbjerg.

Stor udvikling

Fra omlægningen til økologi er det gået stærkt. Produktionen er løbende udviklet, og der er købt flere ejendomme op.

Det samlede jordtilliggende i Hestbjerg Økologi er i dag cirka 1000 hektar.

Heraf benyttes 300 hektar til grise i et to-marks 'sædskitte', hvor der er grise det ene år og det følgende år dæksæd med græsudlæg.

De 1500 søer producerer årligt omkring 28.000 slagtegrise, foruden at der sælges cirka 10.000 smågrise til kolleger. Produktionen er fordelt på otte forskellige ejendomme.

Egne erfaringer med træerne

Soen på marken har lagt sig ned. Smågrisene tøffer rundt og leger i septembersolen.

Marianne Hestbjerg sætter sig ned ved et 8-årigt poppeltræ og mærker med hånden på træstammen. I grisehøjde er barken slidt blank.

- Søerne nyder at gnubbe sig op ad stammerne. Og det er vigtigt at vælge et træ, hvor grisene ikke har lyst til at æde →

Poppelhegnene er 6- til 10-rækkede, og der er i alt plantet 55 hektar.

→ barken. Det fungerer godt med poppeltræerne, siger hun.

Der er brugt massevis af timer på at finde den rigtige faglige opskrift til træer og grise.

- Eksempelvis ved vi nu, at træerne skal holdes helt rene i etableringsfasen ellers hæmmes træernes vækst, så der går for lang tid, inden der kan komme grise på arealet, siger Marianne Fløe Hestbjerg.

Hun forklarer, at under optimale forhold går der kun fire år, inden poplerne er kraftige nok til at tåle belastningen af en 300 kilo tung so, der kløer sig op ad stammen. Poplernes hurtige tilvækst er den primære årsag til, at OP42-poplerne er valgt. Allerede i det andet vækstår kan smågrisene få adgang til arealerne, uden at plantningen skades.

Højere biodiversitet

- Vi har haft som mål at øge biodiversite-

ten på markerne. Derfor har vi lavet forsøg med at plante æble, hasselnød, mirabel, aronia, sitka og andre arter ind i poppelrækkerne. Konklusionen er, at ingen af disse arter kan matche poplernes tilvækst, så vores erfaring er, at øvrige træer skal stå i de yderste rækker for ikke at blive skygget ihjel af poplerne. Alternativt, at de etableres i grupper, forklarer hun.

- Var fokus alene på biodiversitet ville vi selvfølgelig hellere plante egetræer end poppel, men vi er nødt til at se på væksthastigheden. Poplen kommer lynhurtigt op og skaber hurtigt et skovklima til gavn for grisene, siger hun.

Marianne Fløe Hestbjerg sender blikket ud over marken, hvor der står grisehytter langs poppelhegnet.

- Jeg glæder mig også over, at træerne bidrager æstetisk på vores marker. Et landskabsbillede kun med lange rækker af galvaniserede stålhytter er

ikke et særligt positivt indslag i naturen, siger hun.

Stort potentiale

Flere undersøgelser har vist, at skovlandbrug har et stort potentiale i forhold til at skabe bedre biodiversitet og højere CO₂-optag.

Det samme mener skovrider Anders Kruse Elmholdt, Skovdyrkerne Vest,

- Fra politisk side er der meget fokus på, at der skal skabes bedre biodiversitet og højere CO₂-optag. Der kan meget vel komme ny lovgivning, som stiller krav om, at landbrug skal dokumentere forbedringer på disse områder. Hvis det sker, så kan skovlandbrug blive rigtig interessant, siger Anders Elmholdt.

Han savner politisk handling.

- Hvis skovlandbrug for alvor skal blive udbredt, så må myndighederne på banen og skabe bedre rammer. Der er behov for rammer og incitamenter, som

Familien er naturmennesker og jægere. Skov, natur, krat og mose fylder cirka 260 hektar. På billedet ses bøgeskov plantet af Bertels oldefar.

gør det mere attraktivt at benytte skovlandbrug på bedrifterne, siger Anders Kruse Elmholt, som har hjulpet Hestbjerg Økologi med blandt andet pasning og plantevalg til deres skovlandbrug.

Skovdyrkerne har tidligere deltaget i GUDP-projektet Robust. Projektets formål var at udvikle, undersøge og udbrede skovlandbrug i Danmark.

Brænder for produktionen

Fra marken med grise går turen videre forbi marker med bestøverbrak og en gammel bøgeskov plantet af Bertel Hestbjergs oldefar.

Hele familien er natur- og jagtinteresset.

- Udover god dyrevelfærd, brænder vi også for at drive et landbrug, hvor der er plads til natur. Vi har cirka 260 hektar med hede, skov, krat og vådområder, som er en vigtig del af fortællingen om en produktion, der forsøger at

balancere effektiv landbrugsproduktion med respekt for og plads til naturen, siger Marianne Fløe Hestbjerg.

Snakken falder på fremtiden.

For Marianne og Bertel Hestbjerg er der ingen tvivl om retningen.

- Vi brænder for at producere kød i høj spisekvalitet fra dyr, der har haft mulighed for at udfolde en stor del af deres naturlige behov og instinkter. Det er hjerteblod for os, siger hun.

Hun tænker lidt, inden hun fortsætter.

- Det er ikke helt forkert at sige, at vi giver skoven tilbage til grisene. Økologi og dyrevelfærd er fundament for vores produktion. Samtidig bestræber vi os på at skabe mere plads til naturen og et godt arbejdsmiljø for vores medarbejdere. Vi tror på, at det er fremtiden, siger Marianne Fløe Hestbjerg.

Hestbjerg Økologi

- Økologisk griseproducent med skovlandbrug
- Ligger ved Holstebro og ejes af Bertel og Marianne Hestbjerg.
- Afsætter produkterne i eget salgsselskab med egne brands: Poppel Gris fra Hestbjerg, Bertels gris og Hestbjergs Naturgrise.
- Det økologiske grisekød sælges blandt andet til Dansk Cater, Coop og eksporteres til udlandet.

Produktion

- 1500 søer.
- Årligt cirka 28.000 slagtegrise plus cirka 10.000 smågrise, som sælges til kolleger.
- 30 ansatte
- Genetik: Topig Nordsvin.
- Medejere af: Bovbjerg Økologi og Bovbjerg Genetics.

Areal:

- Cirka 1000 hektar. Hvoraf 300 hektar anvendes til grise i et to-marks 'sædskifte'.
- Cirka 55 hektar er tilplantet med poppeltræer til de fritgående grise.
- 280 hektar er bortforpagtet.
- 260 hektar med hede, skov, krat og vådområder.

Grise og træer skaber højere biodiversitet

Undersøgelse dokumenterer, at kombinationen af økologiske grise og træer i marken øger insektliv og antallet af fugle.

Seniorforsker Jørgen Aagaard Axelsen har stået i spidsen for undersøgelsen.

Af Jens Mathiasen

Økologiske grise i et skovlandbrugssystem giver et markant løft af biodiversiteten.

Det viser en undersøgelse fra 2024 på Hestbjerg Økologi ved Haderup.

- Vi finder flere fugle og større artsrigdom i systemer, hvor grise og træer indgår. Fuglene udnytter både det åbne land, og de ressourcer, som træerne bidrager med, siger Jørgen Aagaard Axelsen, seniorforsker ved institut for eco-science, Aarhus Universitet.

Ved undersøgelsen i maj 2024 blev der registreret 23 forskellige fuglearter på Hestbjerg Økologi i Haderup - både skov- og markfugle.

Flere insekter i grisefoldene

Undersøgelsen viser også, at der er flere insekter i skovlandbrugssystemet. Der er flere end dobbelt så mange fluer i marker med frilandsgrise end i en tilstødende mark med vårbyg.

Helt konkret har forskerne undersøgt insektfaunaen ved at ban-

Grise og poppelhegn sikrer flere fugle og bedre biodiversitet.

de skyldes den negative effekt af grisene, at der er tale om en bestemt art, der lever som voksne i træer, men formerer sig i laget af døde blade under træerne, og det lag bliver gennemrodet af grisene, siger forskeren.

Hegn med lav højde gavner fugle

Når der konkret skal peges på, hvad der fremmer insekter og fugleliv, spiller flere ting ind.

- Vi kan se, at træernes højde spiller en rolle. Der er flest fugle i de lave hegn på omkring otte meters højde. Hegn i den højde er mere en blanding imellem mark og skov. Det foretrækker mange arter, siger forskeren.

Træarten har også betydning. Undersøgelsen viser, at egetræer fremmer edderkopper og biller, mens mirabel især gavner barklus. Generelt spiller egetræer en positiv rolle. Der er flere fugle, når der er egetræer imellem poplerne.

ke insekter ned fra grenene, fange flyvende insekter i Malaise-fælder og ved at fange insekter i græsarealeret med insektnet.

- Fluerne er helt centrale i fødekæden, fordi de udgør føde for mange fugle og andre dyr, oplyser Jørgen Aagaard Axelsen.

- Grisenes gødning giver føde og levesteder til fluer, og træerne bidrager samtidig med ekstra mikrohabitater, fortsætter han.

Resultaterne viser også, at grise fremmer barklus i træerne samt fluer i græs og hegn.

- Derimod har de en negativ effekt på springhaler og mider. For springhalernes vedkommen-

Fuglearter på Hestbjerg Økologi

- Forskere har i maj 2024 fundet 23 forskellige fuglearter på Hestbjerg Økologi i Haderup. Der er blandt andet fundet:
- Sanglærke, gulspurv, musvit, stær, bogfinke, solsort, bomlærke, gransanger, hvid vipstjert, stor flagspætte, skovpiber, munk, kærnebider, landsvale, grønirisk, havesanger, gulbug og stillids.

Lempet beskatning af naturejendomme

Regeringen vil ændre beskatningen for naturejendomme, sådan at ejendommene beskattes som landbrug. Det skal sikre lavere beskatning. Der er nu fundet penge i det nye finanslovsforslag.

Nu er der godt nyt til de ejere af naturejendomme, som har haft udsigt til hårdere beskatning som følge af de meget omtalte skattemæssige omkategoriseringer.

Her var der lagt op til, at mange mindre ejendomme på landet ville blive vurderet og beskattet som ejerboliger.

Men med regeringens nye finanslovsforslag er der nu politisk enighed om, at 13.000 flere ejendomme i landområder vil blive vurderet og beskattet lavere end ejerboliger. Naturejendomme vil ifølge forslaget som udgangspunkt blive vur-

deret på linje med landbrug.

- Vi skal have mere natur i Danmark, ligesom regeringen arbejder for at fremme det gode liv på landet. Med det her initiativ skaber vi bedre forudsætninger for begge dele. Jeg er glad for, at vi både kan finde de fornuftige løsninger, der giver den enkelte ejer lavere ejendomsskat, og at vi nu har finansieringen af dem på plads, siger skatteminister Rasmus Stoklund i en pressemeddelelse.

Tilfredshed i skovbruget

Dansk Skovforening har arbejdet for at

Der er nu udsigt til at 13.000 flere ejendomme i landområder vil få lempet beskatning.

få de nye ændringer igennem.

Med den nye model samles landbrug, skovbrug og større naturejendomme i én ejendomskategori. Dermed sikres, at vådområder, naturarealer og brakjord bliver beskattet på samme vilkår som intensivt dyrket landbrugsjord.

- Hvis vi skal have mere natur i Danmark, er det selvfølgelig klogt at sikre, at det ikke er dyrere at eje natur end at eje skov eller landbrug. Derfor er det meget positivt, at vores forslag om at samle dem i én kategori nu bliver til virkelighed, siger Anders Frandsen, direktør i Dansk Skovforening.

Ændringer efter kritik

Anders Frandsen sidder med i følgegruppen, som i 2023 blev nedsat af forligskredsen bag de nye ejendomsvurderinger.

Følgegruppen blev oprettet efter massiv kritik af, at reformen af ejendomsvurderinger og beskatning risikerede at bremse omlægningen af landbrugsjord til natur.

Følgegruppen har siden arbejdet på at samle landbrug, skovbrug og større naturejendomme i én ejendomskategori.

Der er nu enighed om detaljerne i modellen, der får skattemæssig effekt fra 2028. Finansieringen findes inden for rammerne af finansloven, og den nødvendige lovgivning forventes fremsat og behandlet i 2026. Der indføres en overgangsordning for ejendomsjere, der ikke ønsker at blive omfattet af den nye kategori.

Følgegruppen består af Landbrug & Fødevarer, Frie Bønder – Levende Land, Landdistrikternes Fællesråd, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening samt Dansk Ejendomsmæglerforening. /jma

Ved Terslev Kirke, Haslev på Midsjælland, har man kombineret naturkirkegård og skovrejsning. Skoven er rejst i 2023.

Manglende EU-støtte bremser nye kirkeskove

Regler betyder, at menighedsråd ikke kan få EU-grundbetaling, når de rejser skov på kirkens jorde. Det bremser Folkekirken grønne omstilling, påpeger sekretariatsleder. Minister vil undersøge problemstillingen.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Folkekirken er en af landets største jordbesiddere. Kirken vil gerne bidrage aktivt til den grønne omstilling gennem skovrejsning på kirkejordene.

Men arbejdet bremses af ulogiske regler. Reglerne forhindrer kirkerne i at modtage EU-grundbetaling.

Det påpeger Jesper Rønn Kristiansen, sekretariatsleder ved Folkekirken

grønne omstilling.

- Udfordringen er, at når et menighedsråd opsig en bortforpagtning og tager jorden hjem til skovrejsning, så kan de ikke få den årlige EU-grundbetaling. Det er omkring 2.000 kroner pr. hektar, siger Jesper Rønn Kristiansen.

På den måde er stilles kirkerne ringere end andre jordejere, som rejser skov på deres egen jord og beholder EU-grundbetalingen.

Skovrejsning på kirkejord

- Folkekirken ejer cirka 8.200 hektar jord.
- 3000 hektar er skov og lavbundsområder.
- I 2024 blev der rejst skov på 200 hektar kirkejord.
- Der er 1780 menighedsråd i Danmark og 580 af disse er jordejere.
- Den gennemsnitlige arealstørrelse er fire hektar.

– Det er en helt urimelig forskel. Vi ønsker at etablere mere skov og bidrage til klima og biodiversitet. Men reglerne fungerer som en bremse for kirkens grønne omstilling, siger sekretariatslederen.

Minister vil undersøge sagen

Skovdyrkeren været i kontakt med By-Land- og Kirkeministeriet og Ministeriet for Grøn trepart.

Trepartsminister Jeppe Bruus vil undersøge sagen nærmere.

- Jeg er bekendt med problemstillingen, og jeg har derfor bedt mit ministerium om at gå i dialog med Kirkeministeriet, oplyser ministeren til Skovdyrkeren.

Fra By- Land- og Kirkeministeriet lyder det, at man er opmærksom på problemstillingen og er ved at undersøge sagen i samarbejde med andre myndigheder.

Den manglende EU-betaling skyldes, at menighedsrådene ikke må drive erhvervsvirksomhed. Menighedsrådene kan derfor heller ikke drive landbrug eller skovbrug med henblik på fortjeneste.

Men det er muligt for menighedsrådene at bortforpagte deres landbrugsjord – og ad den vej må de modtage forpagtningsafgift fra forpagtere, som typisk er en landmand i nærområdet.

Politisk handling

Jesper Rønn Kristiansen håber på snarlig politisk handling. Den nuværende lovgivning er nemlig en stor hæmsko for de mange menighedsråd, som gerne vil rejse skov på kirkejordene.

- Menighedsrødderne brænder for det her. De er meget interesseret i at tage ansvar. Men man skal huske på, at forpagtningsafgiften bliver benyttet til at vedligeholde kirkerne. Det er altså ikke ligegyldige penge for menighedsrådene.

- Som reglerne er lige nu, er det kun de absolutte pionerer, der rejser skov

Sekretariatet for Folkekirkens Grønne Omstilling:

- Sekretariatet blev etableret i 2022.
- Sekretariatet skal rådgive og understøtte menighedsråd, stifter og provstier i arbejdet med grøn omstilling.
- Fokusområder er skovrejsning, energi, bygninger, kirkegårde og biodiversitet.
- Målet er at reducere CO₂-udledning og fremme bæredygtighed i folkekirken.
- Sekretariatet fungerer som bindeled til myndigheder, organisationer og fagfolk.
- Sekretariatet understøtter Folkekirkens overordnede målsætning om klimaneutralitet i 2030.

på kirkejord. Vi skal have langt flere mobiliseret, og det kræver en lovændring. Derfor appellerer vi til, at politikerne får ændret reglerne, sådan at menighedsrådene ligestilles med andre lodsejere, der rejser skov og modtager EU-grundbetaling, siger Jesper Rønn Kristiansen.

Klimaneutral folkekirke

Folkekirken som samlet organisation ønsker at bidrage til samfundets grønne omstilling og dermed det nationale mål om, at CO₂-udledningen i 2030 skal være 70 procent lavere end niveauet i 1990.

Udfasing af fossile opvarmningskilder og skovrejsning spiller en vigtig rolle.

- Sekretariatet for Folkekirkens grønne omstilling blev etableret i 2022. Vores formål er at rådgive og vejlede medlemmer af menighedsrådene, så de kan træffe gode oplyste beslutninger lokalt, siger Jesper Rønn Kristiansen.

Folkekirken ejer 8.200 hektar jord. Cirka 200 hektar blev lagt om til skov i 2024.

Nye krav til sprøjtejournalen

Fra 1. august 2025 gælder nye regler for sprøjtejournaler. Ændringerne er en del af Miljøstyrelsens opdaterede krav til dokumentation og indberetning, som udspringer af nye EU-regler.

Det betyder, at alle sprøjtejournaler fremover skal føres digitalt. Der er indført en overgangsordning, så den digitale journal først skal være taget i brug for kalenderåret 2026. Den første digitale journal skal indsendes senest den 31. januar 2027. Til formålet stiller Miljøstyrelsen en Excel-skabelon til rådighed.

Flere oplysninger

Journalen skal indeholde mere detaljerede oplysninger end hidtil. Det gælder blandt andet dato og tidspunkt for sprøjtningen, hvilket middel der er anvendt, mængde, areal og anvendelsestype, begrundelse for brug samt navn og CVR-nummer på brugeren.

Hvis sprøjtningen udføres af en maskinstation eller anden ekstern entreprenør, skal også dennes CVR-nummer fremgå. Når et middel kun må bruges uden for biernes flyvetid, skal klokkeslættet for sprøjtningen desuden anføres.

Indberetning

Indberetningspligten til Miljøstyrelsens SJI-system gælder som udgangspunkt for alle professionelle brugere, der har mere end 10 hektar dyrket areal, herunder både skov og mark. Indberetningen sker fortsat på afgrødeniveau, for eksempel for skov eller juletræer.

Ved brug af maskinstation eller ekstern entreprenør skal entreprenøren føre sprøjtejournalen og overlevere den til skovbrugeren, og begge parter CVR-numre skal fremgå af journalen. For denne regel gælder en overgangsperiode frem til den 31. juli 2026.

Miljøstyrelsen har udarbejdet branchetilpassede bilag og Excel-skabeloner til brug i skovbruget. Skovdyrkerne er samtidig i dialog med Miljøstyrelsen om præciseringer til vejledningen samt om mulighederne for indberetning gennem fuldmagt.

Skovdyrkerne leverer rekordomsætning

Skovdyrkerne har for første gang nået en omsætning på 710 millioner kroner. Det samlede resultat er negativt primært på grund af investeringer i organisationsændringer og udfordringer i juletræsselskabet Green Product.

Skovdyrkerne omsatte i sidste regnskabsår for 710 millioner kroner. Det er rekordomsætning.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Skovdyrkerne skriver historie med en omsætning på 710 millioner kroner i det forgangne regnskabsår. Det er højeste omsætning nogensinde.

Selvom omsætningen har været rekordhøj, ender det samlede resultat med et minus på cirka to millioner kroner.

Minusresultatet skal ses i lyset af, at Skovdyrkerne har igangsat store investeringer i en ny organisationsstruktur.

- Vi investerer i fremtiden med organisationsændringer både i Skovdyrkerne og i vores juletræsselskab Green Product. Forandringerne koster penge på kort sigt. Det har vi hele tiden været bevidste om. Derudover har vi været udsat for nogle engangsbegivenheder, som vi heldigvis oplever meget sjældent. Det er historisk mange reklamationer over nåletab på solgte juletræer og store tab

Skovdyrkerne 2024/2025

Omsætning	711.946
Dækningsbidrag	90.301
Resultat før skat	-1.953
Egenkapital (30/6)	66.852
Medlemmer (30/6)	3.993
Hektar	90.586

på tilgodehavender hos to kunder.

- Samlet set er jeg ikke tilfreds med årets økonomiske resultat. Men jeg er i den grad tilfreds med den indsats, som hele vores organisation har ydet i denne omstillingsproces siger Henrik Fredslund-Petursson, administrerende direktør i Skovdyrkerne.

Sund økonomi i foreningerne

I fire ud af fem foreninger er der sund økonomi og et fornuftigt plus på bundlinjen.

Skovdyrkerne Øerne er den eneste lokalforening, som kommer ud af regnskabsåret med et minus. Foreningen ender med et minus på 4,8 millioner kroner.

Henrik Fredslund-Petursson forklarer, at resultatet kommer på grund af for optimistisk budgetlægning for skovrejsning og for foreningens flisforretning.

Derudover har Skovdyrkerne Øerne ligesom de øvrige foreninger været mærket af ekstraordinære omkostninger til organisationsændringen. Endelig er der

- Stort set alle målepunkter vender den rigtige vej, og vi leverer rekordomsætning. Det forsikrer mig om, at vi står det rigtige sted, siger Henrik Fredslund-Petursson.

foretaget massive investeringer i IT, som også trækker årets resultat ned.

Direktøren forsikrer, at der er taget hånd om udfordringerne i Skovdyrkerne Øerne. For det kommende år budgetteres med et plus på bundlinjen.

- Der er skiftet til en slankere organisation med flad ledelsesstruktur. Der er nu to lokale skovridere, ingen lokal direk-

tør og ingen lokal økonomichef. Samtidig er de nye budgetter baseret på mere realistiske forventninger. Hele organisationen er opmærksom på, at tingene skal lykkes, siger han.

Skovdyrkernes juletræsselskab Green Product ender også året i minus. Regnskabet viser et minus på 4,6 millioner kroner. Selskabet har været ramt af usædvanligt mange reklamationer grundet juletræer med nåletab og en stor hensættelse til tab på en enkelt kunde. Se mere i boksartiklen om Green Product.

Flere medlemmer og høj tilfredshed

Selvom årets samlede regnskabstal for Skovdyrkerne er røde, så peger pilen op både på medlemstilfredshed, medlemsareal og antal medlemmer.

- På bare ét år har vi i Skovdyrkerne øget arealet med 4.000 hektar. Vi forvalter nu 90.000 hektar, oplyser Henrik Fredslund-Petursson.

Flere skovejere vælger også →

Flere skovejere vælger Skovdyrkerne til. Der er kommet 40 flere medlemmer i Skovdyrkerne det seneste år, og det samlede medlemsareal er steget med 4000 hektar.

Solid faglig medlemsrådgivning er hovedopgaven i Skovdyrkerne.

→ Skovdyrkerne til. For første gang i mange år er medlemstallet steget. Det seneste år er det samlede antal medlemmer steget med 40.

Skovdyrkerne måler løbende medlemstilfredshed med den såkaldte Net Promoter Score, også kaldet NPS. Også her er der øget tilfredshed at spore.

- For tre år siden lå vi samlet set på 17. Vi er nu på 35, hvilket er meget godt. Det er et signal om, at mange medlemmer gerne anbefaler os til andre, siger Henrik Fredslund-Petursson.

- Vores formål er at levere god service og skabe værdi for vores medlemmer. De nyeste tal viser, at vi er lykkedes med det, hvilket jeg naturligvis glæder mig over, fortsætter han.

Gode forudsætninger

Også i Skovdyrkerne Øerne blæser vinden den rigtige vej. Medlemsarealet er her vokset med 800 hektar det seneste år, og medlemstallet er ligeledes stignede.

Samtidig er medlemstilfredsheden gået markant frem – målt i NPS-score er tallet steget fra 8 til 28. Og fra medarbejderne meldes der om god trivsel.

- Tallene viser, at udviklingen er vendt hos Skovdyrkerne Øerne. Foreningen har fået flere medlemmer, større areal og en væsentlig højere tilfredshed blandt både

Skovdyrkerne skriver historie med en omsætning på 710 millioner kroner i det forgangne regnskabsår.

medlemmer og medarbejdere. Derfor er jeg sikker på, at foreningen klarer sig langt bedre økonomisk til næste år, siger Henrik Fredslund-Petursson.

Fortrøstningsfuld direktør

Året er præget af store forandringer, men Henrik Fredslund-Petursson er op-

timistisk for fremtiden.

Han fremhæver, at grundmotoren i Skovdyrkerne er i orden.

- Det er faktisk ret enestående, at vi har rekordomsætning, medlemsfremgang og et markant større medlemsareal.

- Samtidig ser vi stærke resultater i vores NPS-målinger, høj medarbejdertrivsel og en ny organisation, der nu er på plads, siger han.

Henrik Fredslund-Petursson glæder sig især over, at organisationsændringerne ikke har ført til et fald i trivsel hos medarbejderne – og han forsikrer, at det er et område, ledelsen hele tiden vil have fokus på.

- Stort set alle vores målepunkter peger den rigtige vej. Det bekræfter mig i, at vi har valgt den rette kurs. Det giver et godt afsæt for vores fremtidige muligheder, lyder det.

Fremover vil Skovdyrkerne også markere sig tydeligere politisk på centrale mærkesager for skovbruget, så medlemmernes interesser bliver hørt og sat på dagsordenen.

- Vi skal være en tydelig stemme i debatten om skovbrugets fremtid og samtidig være helt tæt på medlemmernes hverdag. Det er dér, vi kan skabe reel værdi, siger direktør Henrik Fredslund-Petursson.

Skovdyrkenes lokalforeninger

	Nord-Øst	Vest	Midt	Syd	Øerne
Omsætning	60.287	131.275	99.427	147.899	154.650
Dækningsbidrag	10.019	16.705	16.302	15.829	21.605
Resultat før skat	509	1.487	538	345	-4.832
Egenkapital 30/6 2025	5.878	27.171	12.529	18.359	2.915
Medlemmer 30/6 2025	617	505	757	1.344	770
Hektar	14.225	26.923	12.556	19.058	17.824

Green Product har solgt flere træer end forventet, men bundlinjen er negativ. Det skyldes primært mange reklamationer over nåletab. (Arkivfoto)

Juletræsselskab ramt af uheld

Skovdyrkernes rådgivnings- og salgsselskab for juletræer, Green Product, afsluttede året med et resultat på minus 4,6 millioner kroner.

Underskuddet skyldes et sammenfald af uheldige omstændigheder.

Den altoverskyggende enkeltfaktor til det skuffende resultat er, at selskabet blev hårdt ramt af ekstraordinært mange reklamationer over træer med nåletab

- Vi har aldrig oplevet noget så voldsomt før. Det var ikke kun os, men hele branchen, som oplevede, at kunderne i stor stil klagede over nåletab på juletræer. De mange reklamationer kostede selskabet dyrt, siger Henrik Fredslund-Petursson.

Medlemmer kan tegne forsikring

Green Product valgte bevidst ikke at sende regningen for træernes nåletab videre til medlemmerne.

- I stedet har vi absorberet tabet i selskabet. Men for at imødegå lignende situationer fremover har Green Product

besluttet at tilbyde medlemmerne en ny forsikringsordning mod nåletab. På den måde kan medlemmerne fremover forsikre sig imod, at noget lignende skulle ske, siger direktøren.

Ny organisation

Når det gælder klippegrønt, var selskabet ramt af kraftig koglesætning i klippegrøntet, hvilket betød mindre mængder og dermed lavere dækningsbidrag.

Selskabet har desuden været ramt

af et betydeligt tab på en enkelt debitor. En sag, som Green Product nu forfølger retligt.

Endelig har det også kostet på bundlinjen, at selskabet sidste sommer skulle igennem en omfattende organisationsændring, som blev iværksat kort tid inden juletræssæsonen.

Øget salg

Der er også positive nyheder. I alt blev der solgt 875.000 juletræer – 125.000 flere end forventet – og interessen fra både nye kunder og nye producenter er stigende.

Samtidig viser trivselsmålingerne blandt medarbejderne et godt resultat, selv efter en travl sæson og store organisatoriske forandringer.

- Jeg er ikke i tvivl om, at vi har det rigtige set-up til at stå stærkt i fremtidens juletræbranche. Jeg har fuld tiltro til, at Green Product kommer til at klare sig langt bedre i de kommende regnskabsår, siger Henrik Fredslund-Petursson.

Green Product

Omsætning	118.408
Dækningsbidrag	9.840
Resultat før skat	-4.687
Egenkapital (30/6)	-1.429

Træerne ser sunde og vitale ud. De står godt beskyttet nede imellem dækafgrøderne, vurderer skovfoged Thomas Nygaard Kristensen.

Dækafgrøder holder græsset væk i skovrejsninger

Skovfoged Thomas Nygaard Kristensen afprøver dækafgrøder i skovrejsninger for at holde græsukrudt nede. Metoden skal sikre træernes vækst uden brug af mekanisk rensning.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Skovfoged Thomas Nygaard Kristensen lister rundt i noget, der mest ligner en blomster-brakmark.

Men marken er en skovrejsning ved Horsens, som gennem hele sæsonen har været begravet i et hav af urter og blomster.

Skovfogeden stopper op og vipper planterne til side. Dybt nede imellem kællingetand, kornblomster og kløver dukker et lille træ op.

- Se, her står en fin eg. Den er mørkegrøn og har haft en fornuftig vækst her i første sæson. Den ser i det hele taget ud til at have det ganske godt hernede imellem blomsterne, siger Thomas Nygaard Kristensen.

Han skridter halvanden meter længere frem og finder den næste - en tarmvridrøn, som står godt begravet imellem kløverplanter.

- Den ser også fin ud. Det er, som jeg forventede. Træerne er beskyttet af dækafgrøderne, og de ser sunde og vitale ud, lyder det fra skovfogeden.

Dækafgrøder som forsøg

Thomas Nygaard Kristensen har lavet en

håndfuld afprøvninger med dækafgrøder i de skovrejsninger, han har etableret i 2025.

Her er skovbryn, kiler og bevoksninger med fokus på biodiversitet blevet sået til med dækafgrøder, mens kernen i skoven stadig renses mekanisk.

Brugen af dækafgrøder er langt fra almindelig praksis, men han forventer, der kan være en række fordele for skovejere.

- Græsukrudt er den helt store synder, når vi rejser skov. Græsserne stjæler vand og næring fra træerne. Men ved at udså en blanding af dækafgrøder, håber vi at kunne reducere græsukrudtet markant, siger skovfogeden.

Han forklarer, at han længe har været irriteret over at skulle bruge så mange af skovdyrker-medlemmernes penge på mekanisk renholdelse.

- Med dækafgrøder er det min forventning, at vi kan mindske behovet for at rense i de nye skove. Det vil være en stor gevinst, da rensning er både dyrt og tidskrævende, lyder det.

Derudover vil både klima og biodiversitet også få en hjælpende hånd.

- Det kræver noget brændstof at rense skovrejsninger flere gange årligt de

første tre sæsoner. De hyppige rensninger gør heller ikke noget godt for jordrugende fugle som for eksempel viber, lærker og agerhøns, som tiltrækkes af den nyopståede biotop i det åbne land.

- Omvendt - når vi benytter dækafgrøder, understøtter vi insektlivet med blomstrende hjemmehørende urter. Så der er mange gode grunde til at undgå eller i det mindste reducere den mekaniske rensning, lyder det.

Udsås ved etablering

Dækafgrøderne bliver sået ud umiddelbart inden, at træerne plantes.

- Vi pløjer og sår så tæt på plantningstidspunktet som muligt for at træerne og dækafgrøderne hurtigt kan få fat, inden fremspiring af ukrudt, fortæller skovfogeden.

- Vi har udviklet blandinger af urter, der sammen stauderug skal give en flersidet effekt til gavn for træerne. Vi anvender blandt andet kløver og andre kvælstoffikserende planter, som samtidig binder og tilfører ekstra kvælstof til jorden omkring træerne, som de kan udnytte i vækstfasen, siger han.

Som en anden positiv effekt fremhæver skovfogeden, at dækafgrøderne

hurtigt skaber et godt mikroklima, som beskytter træerne i de første vækst-år, inden skoven får dannet sit eget skovklima.

- Kløveren og nogle af de andre urter bliver ikke så høje og lukker godt af for græsukrudtet, mens arter som stauderug og kornblomst bliver højere og giver læ og halvskygge til træerne.

Mus og konkurrence

Skovfoged Thomas Nygaard Kristensen er også opmærksom på potentielle udfordringer ved metoden.

- Dækafgrøderne konkurrerer i nogen grad med træerne om vand og næring. Det kan måske risikere at svække træerne i tørkeperioder, ligesom der er risiko for at nogle af urterne kommer så kraftigt, at de kan kvæle træerne, fortæller han.

- Samtidig kan vi risikere at se flere gnav på træerne fra mus. Den tætte plantemasse på marken og rugkernerne fra stauderugen må forventes at give bedre vilkår for mus, siger Thomas Nygaard Kristensen.

Han gør også opmærksom på, at ukrudtseffekten kan variere alt efter jordtype, etablering og vækstforhold.

Forsøget med dækafgrøder er lavet i skovbrynet til højre. Til venstre ses skovkernen, som renses traditionelt.

Det ligner mest en blomsterbrak, men nede imellem blomster og urter står træerne, som blev plantet i foråret.

Dækafgrøder skal reducere græsukrudtet. Håbet er, at mekanisk rensning kan undgås til gaven for både klima og biodiversitet.

Dækafgrøderne bliver sået ud umiddelbart inden, at træerne plantes. På billedet ses dækafgrøder i nobilis, etableret i efteråret 2024.

Der kan være en risiko for, at effekten er utilstrækkelig, og at mekanisk rensning alligevel vil blive nødvendig i år to eller tre.

Han ser dog stadig et godt perspektiv i at bruge dækafgrøder.

- Men vi skal blive klogere på, hvilke blandinger vi skal så, og hvordan effekten varierer på forskellige jordtyper. Fordele og ulemper skal dokumenteres, så vi kan træffe beslutninger på et solidt fagligt grundlag, siger Thomas Nygaard Kristensen.

Samler erfaringer

Skoven ved Horsens er på knap 14 hektar, og den er etableret med støtte fra Nyskovfonden.

Dækafgrøder

Artssammensætningen i blandingerne varierer. Nedenfor ses et eksempel på arterne i en af de blandinger, der bliver anvendt.

- Stauderug
- Raps
- Honningurt
- Cikorie
- Farve-gåseurt
- Kornblomst
- Valmue
- Kællingetand
- Blodkløver

Både ejer og tilskudsgiver har været med på at afprøve metoden med dækafgrøder som ukrudtshæmmer.

- Det er dejligt, at man bakker op. Kun på den måde, kan vi alle sammen blive klogere på, hvordan vi opnår den bedste effekt af dækafgrøder, siger han.

Thomas Nygaard Kristensen kommer til at følge afprøvningsen af dækafgrøder tæt i de kommende vækstsæsoner.

- Jeg er spændt på, om det også er en succes efter tre vækstsæsoner. Men her på bagkanten af første vækstsæson, ser det i hvert fald meget lovende ud.

Overvejer du skovrejsning, og har du interesse i at afprøve dækafgrøder, er du velkommen til at høre mere ved din lokale skovfoged hos Skovdyrkerne.

Hvidt og de midtjyske småskove

Skovrider Edvard Hvidt argumenterede i 1955 for vigtigheden af, at man fortsat plantede løvtræ i de private småskove i Midtjylland, selv om nåletræ gav et bedre afkast. Privatfoto.

Edvard Hvidt var Midtjysk Skovdyrkerforenings første skovrider. Hans håndskrevne notater fra dengang giver et spændende indblik i den lokale skovdyrkerhistorie.

Tekst: Hans Kristensen

Midtjysk Skovdyrkerforening blev stiftet i 1954. Målet var at varetage driften af private skovejendomme i Viborg Amt. Amtet var stort set identisk med nutidens Viborg Kommune og det omfattede altså egnene syd og øst for købstaden samt den nordøstlige del af Ringkøbing Amt.

Foreningen er således en af de foreninger, der har dannet grundlaget for det, der i dag hedder Skovdyrkerforeningen Midt.

30-årig skovrider

Ved stiftelsen antog foreningen den 30-årige forstkandidat Edvard Hvidt som skovrider.

I datiden, hvor skovfogederne kun så småt var begyndt at indgå i skovdyrkerforeningerne, var dette en stilling, der altovervejende bestod i at besøge medlemmerne, vise ud til hugst og rådgive dem om driften af deres skovarealer.

En anden vigtig opgave for Hvidt var at skaffe flere medlemmer til den nye forening. Efter et år på posten så Hvidt nogle spændende perspektiver i egnens skovbrug.

Disse tanker skrev han ned på nogle ark, der er bevaret. Her skitserede han →

Krogede ege på Viborg-egnen, som de typisk så ud i 1950'erne. Her kunne man ikke hente meget gavnræ ud, men områderne med løvtræ var stormstabile, og det gav et godt udgangspunkt for mere produktive træarter på naboarealerne. Foto: Viborg Lokalhistoriske Arkiv.

→ de argumenter, der var for at være medlem af foreningen i netop dette særlige område, hvor mange landmænd i tillæg til den dyrkede jord havde mindre arealer af ikke særligt produktiv løvskov. Skovene lå ofte som parceller i større, samlede skov- og kratområder, der således var delt op mellem en række lokale ejere.

Faren ved nåletræ

- Den kombinerede land- og skovbrugsjendom har en fordel. I en veldrevet skov kan man opspare et vedforråd, som man kan tære på i dårlige tider eller i år, hvor man regner med store udgifter – og sådanne vil altid komme, når der skal anskaffes en traktor eller rejses en ny lade, argumenterer Hvidt i sine noter.

Læg mærke til, at der ikke står en ny traktor, men bare en traktor. I

1955 befinder vi os lige midt i den tid, hvor hestene forsvinder som trækkraft i den danske landbrugssektor som led i den mekaniseringsproces, der i løbet af ganske få år ikke kun ændrede landbrugsdriften, men også skovdriften.

En anden ting, der ændrede skovdriften i den periode, var den øgede brug af indførte nåletræarter, som havde en større tilvækst end løvtræerne, ikke mindst på de lidt mere perifere jorder, som var karakteristiske for egnen.

Helt i takt med tiden indeholdt Hvidts planer derfor også øget brug af nåletræ. Men det skulle ske med omtanke, og netop derfor var det vigtigt, at skovejere fik forstlig rådgivning med indover, så man ikke kom til at se det, som Hvidt malende beskrev som: "gamle løvskove og egekrat forvandlet til ensartede kager af rødgran".

Han fortsatte:

- Forstmandens opgave i dag er at drive skovbrug efter økonomiske principper, men netop her er der mulighed for at forene det æstetiske, det skønheds-mæssige og det økonomisk fordelagtige. Nåletræer er i dag den mest afkastningsrige afgrøde. Men rent nåletræ – det er galimatias, chancerytteri.

- Man risikerer at vågne en morgen og finde halvdelen af skoven liggende stormfældet og få de næste nætters søvn ødelagt af skattemæssige overvejelser, noterede han med en indsigt, der på mange måder var forud for hans tid.

Et forsvar for løvtræerne

Når nåletræ var så fristende for de lokale skovejere var det også fordi, de kendte alt til den bedrøveligt ringe tilvækst, der var i deres gamle løvskove.

Så Hvidt var forberedt på kritik af sine tanker om løvtræ.

- Mange ryster nok på hovedet: Når vi ikke kan få større ege frem end det krat, vi ser mange steder, så kan det vist ikke gå an. Men jeg tror personligt på, at de ege, der findes mange steder i vores skove, og som står med ringe tilvækst, ikke er frøplantede ege, men derimod stødskud af ege, der gang på gang har været sat på roden, og siden har træet måske endda været udsat for kreatur- og vildtbid. Det vil sige, at disse træer kan være 200, 400, ja 600 år gamle eller endnu ældre, skrev han i sin argumentation og slog på, at bæltet og kanter af løvskov var afgørende for nåletræernes trivsel, selv om de optog plads, og at man derfor både burde tænke på at bevare eksisterende egekrat og på at plante nye arealer til med løvtræ.

- Vi bør gøre det af flere grunde. En skov, der er ensartet, er alt for udsat for

Lokal vognmand henter nåletræ i småskovene mellem Viborg og Randers omkring 1960, hvor Midtjysk Skovdyrkerforening arbejdede målrettet på at øge produktiviteten hos medlemmerne uden at sætte stabiliteten over styr. Foto: Bjerringbroegnens Lokalhistoriske Arkiv.

stormfald, brand, insektangreb. Nej, skoven bør bygges op som et landbrug med frodige marker med læbæltstriber af stormfast træ på stormudsatte steder. Og til disse læbælter og udkanter er løvtræ særligt velvalgt, konstaterede han og tilføjede, som et trumfkort, som han vidste ville tiltale mange af skovejerne, at vildtet jo også ville sætte pris på afvækslingen.

Fordelene ved sammenhold

Skovriderens fokus gjaldt derfor de ek-

sisterende parcelskoves trivsel og udvikling.

- Man planter naturligvis stadig hedejord til, men kan det alligevel ikke bedre betale sig at bringe de gamle skovområder i orden først? Her er jordbunden ofte bedre, og ofte er der mulighed for læ og let skygge, hvilket virker fremmende på de nye kulturers trivsel, argumenterede han.

Han fortsætter.

- Kunne vi, lad os sige, blot på halvdele af arealet fordoble produktionen, og

det må i al fald kunne gøres ved fornuftigt og hensigtsmæssigt træartsvalg, ja så skulle vi i al fald kunne hæve produktionen med tre kubikmeter gennemsnitligt årligt pr. hektar.

Det ville, understregede han, give en betydelig indtægtsstigning på arealet set i et langsigtet perspektiv.

- Men for at få noget sådant til at ske, må vi have samling, man må stå skulder ved skulder. Den ene skal plante i læ af den anden, og man må tage hensyn til helheden. Ikke alene ved hugst, men også ved valg af kulturtræart. Det vil sige, vi skal disponere 20, 30, ja 50 år frem i tiden, skrev Edvard Hvidt i 1955.

God begyndelse

Hans ihærdighed sikrede den nye forening en god start. Allerede efter hans første år på posten drev Midtjysk Skovdyrkerforening godt 1.000 hektar medlemsskov.

Da han stoppede som skovrider fem år senere, var det samlede skovareal i foreningen på hele 1.500 hektar og der var en fortsat tilgang af nye medlemmer.

Edvard Hvidt fortsatte sin karriere i skovdyrker-regi idet han rykkede til Småskovforeningen for Aabenraa og Sønderborg Amter. Her var han skovrider helt frem til 1980, hvor han gik på pension. Han døde i 2023 i en alder af 99 år.

Et situationsbillede fra en midtjysk skov omkring år 1915 med oprindeligt krat (t.h.), der var ved at blive afløst af det mere lønsomme nåletræ (t.v.). Det var disse forhold, som udgjorde udgangspunktet for Midtjysk Skovdyrkerforenings virke. Foto: Bjerringbroegnens Lokalhistoriske Arkiv.